

nej buržoáznej dialektiky chýba už len upozorniť na protikladné názory tých buržoáznych mysliteľov, ktorí sa zaoberajú dialektikou z logického aspektu. Kým konzervatívni predstavitelia formálnej logiky pripúšťajú platnosť dialektiky všade okrem oblasti formálnej logiky, v neopozitivistických kruhoch sa platnosť dialektiky stále čo najrozhodnejšie obmedzuje práve na oblasť logického myslenia.

Už sama konfrontácia ucelenej a komplexnej marxistickej koncepcie dialektiky ako teórie, metódy a logiky myslenia s útržkovitými a vzájomne si odporujúcimi koncepciami dialektiky v súčasnej buržoáznej filozofii ukazuje prevahu marxistického stanoviska. Toto stanovisko je v dejinách filozofie pôvodné a jedinečné. Zrodilo sa v hlavnom prúde dejinného vývinu svetovej filozofie a predstavuje jeho logické pokračovanie a vyvrcholenie. Práve preto je skúšobným kameňom historického významu a dobovej aktuálnosti predchádzajúcich filozofických stanovísk, medzi nimi aj Heglovej dialektiky, ktorá bola jedným z jeho duchovných zdrojov.

V kuloároch kongresu sa najmä v súvislosti s vystúpením prof. Loseva o vzťahu Hegla k antickému neoplatonizmu nadviazovala otázka dobovej aktuálnosti Heglovho myslenia a ozaj s filozofickou radikálnosťou sa pochybovalo o produktivnosti toľkej pozornosti venovanej Heglovi. Prečo práve Hegel, a nie povedzme Schelling, ktorý najmä v mladosti načrtnol neobyčajne smelú koncepciu pretvárajúcej svetodejinnnej činnosti človeka? Odpoveď na túto otázku súvisí s dôvodmi, prečo práve Heglova

filozofia sa stala rozhodujúcim filozofickým zdrojom marxizmu. Schellingova dialektika bola logickým zdôvodnením subjektivisticky nastolovaných požiadaviek zmeny skutočnosti sveta. Naproti tomu Heglova dialektika bola pokusom o filozofické poznanie sveta ako objektívne danej — hoci aj ideálne chápanej — skutočnosti a zákonitosti. Triedny boj robotníckej triedy nie je motivovaný iba jej subjektívnymi záujmami, ale je predovšetkým výrazom objektívne nevyhnutnej zákonitosti vývinu ľudskej spoločnosti. Správna teoretická orientácia proletariátu v dejinách si preto vyžaduje dialektiku ako nástroj objektívneho poznania sveta, dialektiku pojmov odrážajúcich dialektiku objektívneho historického procesu, a nie dialektiku subjektívnych záujmov a požadovania.

Ústup od Hegla i nový záujem o jeho myšlienky v kruhoch prírodovedcov a mladej filozofickej generácie v Spojených štátoch vyjadrujú protirečivé tendencie buržoázneho myslenia, konfrontovaného v súčasnosti s prehlbujúcimi sa rozporami kapitalizmu a svetovými úspechmi socializmu. Zoči-voči týmto tendenciami treba filozofické hodnoty Heglovej dialektiky obhajovať ako súčasť racionálneho, deterministického a humanistického kultúrneho dedičstva ľudstva, a pritom nezabúdame, že sa môžu ďalej rozvíjať a kladne pôsobiť len prostredníctvom svojej dialektickej negácie v podobe materialistickej dialektiky. V tom zmysle vďačí Hegel za svoju dnešnú aktuálnosť Marxovej kritike a prekonaniu vlastných myšlienok dialektikomaterialistickou filozofiou marxizmu.

J. Suchý

VEDECKOTECHNICKÁ KONFERENCIA NA SVŠT

Zo záverov XIV. zjazdu KSČ, ako aj z májového pléna ÚV KSČ z tohto roku vyplýva, že vedeckotechnický pokrok je predpokladom ďalšieho rozvoja našej socialistickej spoločnosti. K rozpracovaniu týchto uznesení chce prispieť aj SVŠT, ktorá

už tradične organizuje s týmto zámerom vedeckotechnické konferencie. Doterajšie výsledky týchto konferencií ukazujú, že sa tu buduje platforma pre efektívnu výmenu vedeckých informácií.

Posledná vedeckotechnická konferencia

sa uskutočnila v priestoroch SVŠT v dňoch 10.—12. septembra 1974 pri príležitosti 30. výročia SNP. Okrem pedagogických pracovníkov SVŠT sa jej zúčastnili zástupcovia vládnych a stranických orgánov, ako aj akademickí funkcionári vysokých škôl technických zo zahraničia.

Konferencia sa konala pod záštitou ministra školstva SSR prof. Ing. Štefana Chochola, CSc., ktorý predniesol slávnostný príhovor. Pracovnú časť úvodného zasadania otvoril tajomník ÚV KSS pre vedu a techniku Ing. Miloslav Hruškovič. Vo svojom referáte sa zamerlal predovšetkým na otázku spoločenského dosahu vedeckotechnického pokroku a na jeho aplikáciu v našich podmienkach, v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva. Prof. Ing. Anton Blažej, DrSc., rektor SVŠT, vyzdvihol myšlienku užšieho spojenia vedeckovýskumnej činnosti SVŠT s aplikovaným výskumom a výrobou. Zdôraznil aj potrebu rozšíriť spoluprácu s inými vedeckovýskumnými pracoviskami. Konkretizáciou týchto problémov na jednotlivé fakulty SVŠT sa zaoberal prof. Ing. Július Cirák, CSc., prorektor pre vedu a výskum.

Program konferencie ďalej pokračoval predovšetkým v pracovných sekciiach Kybernetiky, Životného prostredia, Materiálov a Energetiky, t. j. v oblastiach hlavných smerov výskumu na SVŠT. Teoretický rámec pre prácu v sekciiach poskytli referáty pracovníkov ŤMI. Doc. dr. Emil Duda, CSc. v referáte *Veda vo svetle vedeckotechnickej revolúcie* poukázal na nové črty, ktoré veda nadobúda v poslednom období. Upozornil na význam prognóz vo vede, na matematizáciu a kybernetizáciu vedných disciplín, ako aj na začínajúci proces „syn-tézy“ vied, v ktorom majú zohrať významnú úlohu filozofia a spoločenské vedy vôbec. Vychádzajúc z kategórií materialistickej dialektiky, K. Dvořák, CSc. objasnil vzájomnú súvislosť a podmienenosť vedekotechnického a sociálneho pokroku.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje sekcia Životné prostredie, lebo táto problematika je spoločensky veľmi aktuálna a stala sa

predmetom živého odborného záujmu špecialistov rôznych technických, prírodovedných i spoločenskovedných odborov. Mnohorozmernosť kategórie „životné prostredie“ vyzdvihol vo svojom referáte prof. Ing. K. Slivka, CSc. Analyzoval jej obsah z hľadiska rôznych spoločenských vied. Uvažoval o „životnom prostredí“ ako o kategórii historickej, sociálnej, filozofickej i politickej. Zdôraznil, že dialektický prístup k týmto problémom nás vedie k tomu, aby sme sa neuspokojili s riešením čiastkových otázok životného prostredia, ale aby sme riešili jeho podstatu. Táto podstata vyplýva z poznania a využitia nevyhnutnej súvislosti medzi vedeckotechnickou revolúciou a vývinom životného prostredia v záujme harmonického rozvoja človeka a celej socialistickej spoločnosti. Aj v príspevkoch technikov, v ktorých sa rozpracúvajú teoretické otázky životného prostredia (R. Šteis, *Problémy stavu a vývoja životného prostredia*; L. Beisetzer, *Súhrn názorov na architektonickú tvorbu a na fyzikálne komponenty riešenia budov z hľadiska psychológie človeka*; I. Fratrič, *Systémové prístupy a problematika životného prostredia* a v ďalších), badať výrazný vplyv aplikovania marxisticko-leninskej teórie, využívanie filozoficko-metodologických východísk a kategórií. Táto tendencia sa výrazne prejavovala aj v práci ostatných sekcii, z čoho možno súdiť o raste teoretickosti technických vied a o možnosti ich zblíženia s filozofiou.

Ak referujeme o tejto konferencii vo filozofickom časopise, je to aj preto, lebo v samých technických vedách sa prejavujú črty charakteristické pre vedu obdobia vedeckotechnickej revolúcie: okrem narastania teoretickosti je to vznik nových interdisciplinárnych odborov (napr. mikroelektronika), rozvoj teamovej spolupráce (prekračujú sa hranice katedier a fakúlt), ako aj modernizácia poznávacích metód (systémový prístup, zavádzanie výpočtovej techniky).

O. Macháčková